

Sarajevo, 11.02.2022. godine

**FEDERALNI ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE
N/R DIREKTORICE**

PREDMET: Primjedbe Udruženja poslodavaca FBIH na Nacrt Izmjena i dopuna Procedure za izdavanje radnih dozvola strancima

Poštovani,

Prije svega zahvaljujemo se Federalnom zavodu za zapošljavanje na poduzimanju aktivnosti u okviru svojih nadležnosti na pitanju liberalizacije uvoza deficitarne radne snage, a u vezi sa izmjenom Procedure za izdavanje radnih dozvola strancima.

Udruženje poslodavaca Federacije BiH je pažljivo razmotrilo Proceduru i daje svoje primjedbe. Generalno Procedura je usklađena u tački 3. na način da je usklađena da se poziva na trenutno važeće Zakone, te da je kako je navedeno u obrazloženju obuhvatila i sezonske radnike koji su definisani Zakonom o strancima („Službeni glasnik BiH“ broj 88/15 i 34/21).

Što se tiče izmjena u cilju pojednostavljenja procedure, UPFBiH smatra da u tom pravcu nisu napravljene posebne izmjene, te i dalje ostaju ključni problemi kao što su:

- nostrifikacija diplome;
- rokovi za provjeru tržišta rada i za izdavanje radne dozvole:
- Propisivanje uslova koje poslodavaca zahtjeva za zaključivanje Ugovora o radu i dr.

Ukoliko se izmjenama Procedure ne pristupi izmjenama u pogledu navedenih pitanja, UPFBiH smatra da izmjena Procedure apsolutno neće dovesti do liberalizacije uvoza deficitarne radne snage niti pojednostavljenja procedura.

U tom smislu, a u cilju pojednostavljenja procedura za izdavanje radne dozvole dostavljamo konkretne primjedbe.

KONKRETNE PRIMJEDBE

TAČKA 3.

U tački 3. kod Zakona o strancima potrebno je u zagradi dodati i broj izmjena Zakona o strancima na način: („Službeni glasnik BiH“ broj 88/15 i 34/21).

Obrazloženje:

Ova primjedba je tehničke prirode, Zakon o strancima je imao izmjenu 2021. godine pa je potrebno i navesti broj izmjena.

TAČKA 6.1.

Tačka 6.1. mijenja se i glasi:

Zahtjev za izdavanje radne dozvole sadrži podatke iz člana 66. Zakona o strancima („Službeni glasnik BiH“ broj 88/15 i 34/21) i člana 9. Zakona o zapošljavanju stranaca („Službene novine Federacije BiH“ broj 111/12).

Obrazloženje:

Zakon o strancima i Zakon o zapošljavanju stranaca u FBiH vrlo jasno i precizno propisuju podatke koje sadrži zahtjev kao i dokumentaciju koju je potrebno priložiti uz zahtjev.

Podzakonskim aktom se ne mogu mjenjati odredbe zakona i niko nema pravo da podzakonskim aktima mjenja zakon. Podzakonski akti donose izvršni organi, kojima se propisuje način primjene zakonskih odredbi. S tim u vezi ni u kom slučaju podzakonskim aktima se ne mogu mjenjati odredbe zakona.

Važno je napomenuti da se u proceduri navodi obaveza nostrifikacija diplome stranaca, koja nije propisana zakonom. Procedurom se ni u kom slučaju ne može propisivati ta obaveza bez obzira kako je to pitanje regulisano u Pravilniku o nostrifikaciji/ekvivalenciji inostranih obrazovnih isprava u osnovnoj i srednjoj školi. Navedene odredbe se ne mogu primjenjivati na zapošljavanje stranaca jer je Zakon o strancima i Zakon o zapošljavanju stranaca lex specijalis.

S druge strane postavlja se pitanje različitog postupanja jer je nostrifikacija diplome u nadležnostima kantona gdje imamo 10 različitih institucija za nostrifikaciju diploma sa različitim postupcima. Ako uzmemo nivo BiH imamo 12 različitih institucija koje na potpuno različit način definišu pitanje nostrifikacije.

Zbog različitih propisa u kantonima se pojavljuju problemi u praksi. Naime, u pojedinim kantonima, kao što je npr. Tuzlanski kanton, pod srednjom školom se podrazumijeva samo četverogodišnja srednja škola, što vrlo često, ne postoji u drugim državama, jer obrazovni sistemi drugih država veoma često podrazumijevaju različit koncept osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja na način da srednja škola traje 3 godine.

S tim u vezi, zahtjev za nostrifikaciju diploma iz srednje škole iz npr. Republike Turske (prije reforme su imali i četverogodišnje i trogodišnje škole, a nakon reforme imaju samo trogodišnje prema našim saznanjima), se odbija jer kandidati nisu završili četverogodišnju srednju školu, a takva škola u određenoj državi npr. i ne postoji. Postupak nostrifikacije diploma stranih državljana, je zaista otežavajući faktor za dolazak stranih radnika.

Imajući u vidu sve navedeno Proceduru je potrebno uskladiti sa Zakonima na način da su potrebni podaci i dokumentacija koja se predaje uz zahtjev za radnu dozvolu oni koje propisuje zakon. UPFBiH i dalje ostaje pri svom stavu da prema trenutnom važećem zakonodavstvu nije potrebna nostrifikacija diplome, te da to ne propisuje niti Zakon o strancima niti Zakon o zapošljavanju stranaca FBiH. Zakon o zapošljavanju stranaca FBiH **propisuje da je uz zahtjev za izdavanje radnih dozvola poslodavca dužan priložiti ovjeren prijevod diplome o stručnoj spremi na jednom od jezika u službenoj upotrebi FBiH.**

Napominjemo da će ukidanjem nostrifikacije rok za izdavanje radne dozvole biti znatno skraćen jer prethodni postupak za nostrifikaciju traje veoma dugo. Pored dugog trajanja postupaka, poseban problem sa kojim se suočavaju poslodavci u praksi predstavlja nostrifikacija diplome srednje škole.

TAČKA 6.2.

Točka 6.2. mijenja se i glasi:

U dijelu koji definiše izdavanje radne dozvole tekst se mijenja i glasi:

Uz zahtjev za izdavanje radne dozvole poslodavac je dužan priložiti dokumentaciju propisanu u članu 66 Zakona o strancima („Službeni glasnik BiH“ broj 88/15 i 34/21) i člana 9. Zakona o zapošljavanju stranaca („Službene novine Federacije BiH“ broj 111/12).

Obrazloženje kao za prethodnu tačku.

TAČKA 7.

U tački 7.2. prva rečenica mijenja se i glasi:

„Ukoliko posebni zakon za određena zanimanja propisuje uslove, uslovi koje poslodavac zahtjeva za zaključivanje ugovora o radu ili ugovora za obavljanje privremenih i povremenih poslova sa strancem moraju biti određeni tako: „ ostali dio teksta se nastavlja.

Obrazloženje

Ova tačka treba da se odnosi samo ukoliko neki od posebnih zakona zahtjeva posebne uslove za zaključivanje Ugovora o radu. Kao što su npr. zanimanje doktori, inženjeri i sl. . Dakle, samo ako je posebnim zakonom propisano da određena osoba mora imati određenu stručnu spremu, zanimanje i sl. onda se te odredbe moraju poštovati i onda se uvjeti iz tačke 6.2. moraju poštovati, a u svim drugim slučajevima se ne primjenjuju.

Dakle, propisivanje uslova koje poslodavac zahtjeva za zaključivanje ugovora o radu na način kako je definisano u članu 7.2. ove procedure je u potpunosti u suprotnosti sa međunarodnim standardima kao i sa Zakonom o radu FBIH. Član 24. Zakona o radu FBIH propisuje podatke koje sadrži ugovor o radu. Između ostalog jedan od podataka je radno mjesto na koji se radnik zapošljava i kratak opis poslova. Dakle, ni za domaćeg radnika nije uslov za zaključivanje ugovora o radu uslovi koji su propisani ovom procedurom.

S druge strane Procedura nije Zakon, Procedura je uputstvo kojim se određuje način na koji organi uprave izvršavaju pojedine odredbe zakona ili drugog propis. Dakle, Uputstvom se ne mogu propisivati uslovi već se samo mogu odrediti način spovođenja zakona.

Zakon o zapošljavanju stranaca, kao ni Zakon o strancima BiH ne propisuje uslove koji su potrebni za zaključivanje ugovora o radu.

Na kraju treba napomenuti da prema sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju BiH u okviru čl. 47 - 49, prvog poglavlja, glave V SSP koje regulira kretanje radnika utvrđeno je da će prema uvjetima i modalitetima primjenjivim u svakoj državi članici: (a) u tretmanu radnika koji su državljani BiH i koji su zakonito zaposleni na teritoriji neke države članice, ne smije biti nikakve diskriminacije na osnovu državljanstva, u pogledu radnih uvjeta, naknade za rad ili otpuštanja s radnog mjesta u poređenju s državljanima te države;

Tačka 7.4.

U tački 7.4. riječ „tri“ se zamjenjuje sa riječu „dva“.

Ovdje je greškom nije ispravljena riječ tri jer je na sastanku od strane FZZZ je informirano da će biti skraćeni rokovi i pretpostavljamo obzirom da je dosadašnji rok bio tri dana a da je u zagradi broj dva da je taj rok skraćen na dva dana.

Tačka 7.6.

U tački 7.6 u alineji 3 predlažemo da se riječi i broj „ osam (8) „ zamjene sa riječima i brojem „dva (2)“, a riječi i broj „petnaest (15) zamjenjuje sa riječima „ osam (8)“.

„ Iza alineje 3. dodaje se nova alineja 4 koja glasi:

- **Ukoliko organizaciona jedinica za evidenciju i /ili posredovanje u zapošljavanju ne dostavi izvještaj provjere evidencija u roku iz prethodnog stava smatrat će se da je mišljenje pozitivano, te da na evidenciji nema osoba koje ispunjavaju uslove koje zahtjeva poslodavac. „**

Obrazloženje:

Jedan od najvećih problema je dužina rokova i potrebno vrijeme od 2- do 3 mjeseca za izdavanje dozvole uključujući sve postupke. Kako bi se procedura skratila predlažemo da se rokovi skrate. UPFBiH smatra da je dovoljno sasvim dva dana za dostavu izvještaja provjere evidencije ukoliko na evidenciji nema osoba koje ispunjavaju uslove. Dakle, ako nema osoba koje ispunjavaju uslove koje zahtjeva poslodavac u ovom slučaju nisu potrebne nikakve dodatne radnje posredovanja (kao što su intervjuisanje kandidata, pribavljanje dokumentacije i dr. radnje). U navedenom slučaju službenik provjerava samo evidenciju utvrdi da nema osoba i sačinjava izvještaj za koji je potrebno dva dana.

S druge strane ukoliko na evidenciji postoji osobe i ukoliko se provodi postupak posredovanja onda je sasvim logično da je potrebno više vremena. Prijedlog UPFBiH je 8 dana jer se provjera vrši prema evidencijama po sjedištu poslodavca. Dakle, ako je sjedište poslodavca u Sarajevu provjera se vrši u svim opštinama u Sarajevu.

Ovdje je također bitno napomenuti, da problem čak nije ni u rokovima. Veći problem je što službene osobe i ne poštuju rokove koji su propisani procedurom tako da se probijaju čak i propisani rokovi od osam i petnaest dana.

Prijedlozi UPFBiH su u skladu sa članom 97. Zakona o upravnom postupku koji definiše da ukoliko rokovi nisu određeni zakonom ili drugim propisom određuje ih, s obzirom na okolnosti slučaja, službena osoba koja vodi postupak. Rok koji je odredila službena osoba koja vodi postupak, kao i rok određen propisima za koji je predviđena mogućnost produženja, može se produžiti na molbu zainteresirane osobe koja se podnese prije isteka roka ili tri dana po isteku roka, ako postoje opravdani razlozi za produženje, o čemu se sačinjava službena zabilješka u spisu.

Također, ističemo da je potrebno obezbijediti primjenu člana 216. Zakona o upravnom postupku, koji definiše da je, nadležni organ je dužan donijeti rješenje i dostaviti ga stranci što prije, a najkasnije u roku od 30 dana računajući od dana predaje urednog zahtjeva.

Generalno kod rokova predlažemo da se u proceduri kod svih rokova koji se propisuju definiše da ukoliko Služba odnosno Zavod ne odgovori u propisanom roku u proceduri da se u takvim slučajevima smatra da je dato pozitivno mišljenje.

Tačka 9.1.

U tački 9.1. predlažemo da se rok od osam (8) dana za izdavanje odobrenja za izdavanje radne dozvole od strane Zavoda skрати na pet (5) dana.

Ovdje je bitno napomenuti da je po Zakonu o zapošljavanju stranaca kao i Zakonu o strancima BiH obaveza odobrenja od strane Zavoda samo u slučajevima kada se radna dozvola može izdati nezavisno od kovota. Za sve druge slučajeve odobrenje zavoda prema zakonima nije potrebno.

Obrazloženje kao za prethodne stavove.

Tačka 9.2.

U tački 9.2. u alineji 4. riječi „i /ili podatke o nostrifikaciji“ se brišu.

Obrazloženje kao za primjedbu 6.1.

Tačka 10.

U tački 10 u stavu 2. u alineji 4. riječi „i/ili podatke o nostrifikaciji“ se brišu.

Obrazloženje kao za primjedbu 6.1.

P R E D S J E D N I K

Adnan Smailbegović, s.r.